

AFRIKAANS HUISTAAL: VRAESTEL II

Tyd: 3 uur

100 punte

LEES ASSEBLIEF DIE VOLGENDE INSTRUKSIES NOUKEURIG DEUR

1. Hierdie vraestel bestaan uit 8 bladsye. Maak asseblief seker dat jou vraestel volledig is.
  2. In hierdie vraestel is daar TWEE afdelings:
    - Afdeling A: Letterkunde (Drama en Prosa)
    - Afdeling B: Transaksionele Skryfwerk
  3. Beantwoord twee vrae uit Afdeling A en twee vrae uit Afdeling B.
  4. In Afdeling A is daar een dramavraag (Vraag 1) wat jy moet beantwoord en vier prosavrae (Vraag 2, 3, 4 en 5) waarvan jy slegs een moet beantwoord.
  5. In Afdeling B moet jy die eerste vraag (Vraag 6) beantwoord. Daarna moet jy óf Vraag 7 óf Vraag 8 beantwoord.
  6. Lees die instruksies by elke vraag noukeurig deur sodat jy presies weet wat van jou verwag word.
  7. Nommer jou antwoorde presies soos die vrae genommer is.
  8. Begin elkeen van die vier vrae boaan 'n nuwe bladsy in jou antwoordboek.
  9. Let op die puntetoekenning van die verskillende vrae en beplan jou tyd daarvolgens.
  10. Skryf netjies en leesbaar.
  11. Skenk aandag aan taalversorging.
-

AFDELING A LETTERKUNDE**DRAMA****Instruksies vir dramavraag**

- Hierdie vraag is verpligtend.
- Hoewel dit nie bepunt sal word nie, is deeglike beplanning uiters belangrik.
- Die vraag bestaan uit 'n stelling oor die drama waarop jy **argumenterend** in 'n mini-essay moet reageer.
- Jou inleiding moet duidelik aantoon of jy met die stelling saamstem of nie en ook jou hoofargument verwoord.
- Ondersteun jou argumente deurgaans met verwysings na en/of aanhalings uit die teks.
- Jou gevolgtrekking moet terugverwys na jou hoofargument en 'n duidelike slotsom gee.
- Bring die woordtal (ongeveer 400 woorde) onder jou mini-essay aan.
- 'n Nasienmatriks sal vir die assessering van jou mini-essay gebruik word.

VRAAG 1   *Die dag is bros deur Wessel Pretorius*

Die rekwisiete (soos die **kersie(s)**, **kruk** en **grondboontjebotter**) wat ook as **motiewe** in die drama dien, dra funksioneel by tot die uitspeel van Elsa se ontwikkeling van getraumatiseerde moeder **wat in ontkenning leef** tot iemand wat uiteindelik **aanvaarding vind**.

Verwys na enige **DRIE rekwisiete** (wat ook as **terugkerende motiewe** in die drama dien) om jou argument te motiveer.

In jou slot moet jy aantoon watter een van die drie rekwisiete Elsa se geestelike groei die duidelikste uitbeeld.

[30]

PROSA

Instruksies vir prosavraag

- Twee vrae word oor elk van die twee voorgeskrewe romans gestel waarvan jy **slegs een** vraag moet beantwoord.
Óf Vraag 2 óf Vraag 3 (oor *Een of ander held* – Zirk van den Berg)
Óf Vraag 4 óf 5 (oor *Toekomsmens* – Isa Konrad)
- Hoewel dit nie bepunt sal word nie, is deeglike beplanning uiters belangrik.
- Jou inleiding moet reeds duidelik aantoon wat die uitgangspunt van jou opstel is.
- Ondersteun stellings deurgaans met verwysings na en/of aanhalings uit die teks.
- In jou gevolgtrekking moet jy terugverwys na jou hoofredenasie en telkens die verwagte inhoud, soos aangedui by elke vraag, betrek.
- Bring die woordtal (ongeveer 600 woorde) onder jou literêre opstel aan.
- 'n Nasienmatriks sal vir die assessering van jou literêre opstel gebruik word.

VRAAG 2 *Een of ander held* deur Zirk van den Berg

In Elna van der Merwe se onderhoud met die skrywer, Zirk van den Berg, vra sy waarom hierdie boek die woord "*ander*" in die titel het. Zirk van den Berg verduidelik dat die teenstelling wat dit verskaf hom aanstaan. *Ander* staan gewoonlik in **teenstelling** met die **bekende**. Van der Merwe se vraag is dan: "So hoe sal die karakter, Siegfried Bock, deur die skrywer aan die leser as 'n held verduidelik word?" **Volgens van den Berg sal hy nie! "Hy is ... een of ander held."**

[Bron: <[https://www.huisgenoot.com/nuut op die rakke/22.7.2021](https://www.huisgenoot.com/nuut-op-die-rakke/22.7.2021)>]

OPDRAG

Bespreek in 'n literêre opstel **watter tipe held** (indien enige) **Siegfried Bock is**. Verwys in jou bespreking na die moontlikheid dat hy gesien kan word as **buitestaander**, **swakkeling**, **held** en/of **verkeerd verstane mens**.

In jou gevolgtrekking moet jy aantoon of die gebruik van die woord ***ander*** wel suksesvol is om Siegfried Bock voor te stel as 'n tipiese held al dan nie.

[30]

OF

VRAAG 3 *Een of ander held deur Zirk van den Berg*

J.H. van Wyk sê in sy artikel getiteld "Vryheid as tema van alle sosiale etiek" dat niemand kan ontken dat **vryheid** die onbetwiste hoogste waarde van die Westerse wêreld is nie.

[Bron: <<https://indieskriflig.org.za>>]

OPDRAG

Die koloniale magte in Duitswes-Afrika het verskeie karakters in die roman hul **vryheid ontnem** in hulle poging om hul oorheersing in die kolonies te bevestig. Bespreek in 'n literêre opstel watter **innerlike konflik** elk van die onderstaande karakters ervaar in hul pogings om, ten spyte van hierdie aanslag, hul **vryheid te probeer behou**.

Verwys spesifiek in jou antwoord na:

- Lisbeth Kamke
- Jager Orlam
- Masuvere Feinauer

In jou gevolgtrekking (en slegs in jou gevolgtrekking) moet jy 'n opinie uitspreek oor dié situasie in die een en twintigste eeu enigsins verander het.

[30]

OF

VRAAG 4 *Toekomsmens deur Isa Konrad*

Die **titel** van die roman *Toekomsmens* kan moontlik na verskeie karakters verwys as toekomsmense.

Bespreek in 'n literêre opstel hoe **drie karakters** in die roman hierdie benaming verdien.

In jou gevolgtrekking moet jy duidelik **motiveer** hoekom jy een spesifieke karakter sou uitsonder as die **ideale toekomsmens**.

[30]

OF

VRAAG 5   Toekomsmens deur Isa Konrad

Die swaarste vir Agnes is nie dat sy in die toekoms in 'n masjien met herinneringe gaan wees nie, maar dat die wêreld nooit gaan verander nie. Masjiene gaan slim word en mense gaan dieselfde bly. Beskawing was nog altyd net die dun kombers waaronder 'n barbaar sluimer. (bl. 206–207)

Bespreek in 'n literêre opstel watter ooreenkomste daar tussen die twee tydruimtes in die roman bestaan, veral met betrekking tot die *Nuwe Orde* (in 2057) asook *Nasionaal-sosialisme* (in 1944) en hoe hierdie stelsels karakters beheer.

- Verwys in jou opstel onder meer na Kel en Agnes se **vryheid van beweging, vryheid van spraak** asook **lewenskeuses**, en hoe hulle die stelsels omseil/uitoorlê om hul **vryheid te waarborg** in die slot van die roman.

In jou gevolgtrekking (en slegs in jou gevolgtrekking) moet jy jou uitspreek oor jou posisie in die land en die moontlikheid dat 'n demokratiese regeringstelsel van jou 'n bevryde individu maak.

[30]**60 punte**

AFDELING B   TRANSAKSIONELE SKRYFWERK**VRAAG 6   BOEKRESENSIE – VERPLIGTE VRAAG**

Gedurende die afgelope vyf jaar is daar van jou verwag om 'n lys van sewe boeke bymekaar te sit wat jy gelees het as verryking van jou kennis van die Afrikaanse taal. Dit is aan jou oorgelaat om self keuses te maak watter genres jy verkies het om te lees.

Kies een van hierdie boeke wat die meeste vir jou uitgestaan het en skryf 'n resensie van ongeveer **250 woorde** daaroor. Hierdie resensie gaan in jou skoolkoerant verskyn.

BELANGRIK

- Dit moet duidelik blyk uit jou keuse dat jy 'n spesifieke genre verkies.
- Gee 'n duidelike slotsom waarin jy uitwys waarom hierdie boek jou die meeste aangetrek het.
- Jou taal en styl moet die teikengroep aanspreek.

[20]**EN****DOEN VRAAG 7 OF VRAAG 8**

Die tekste getiteld: "Is ons te doof om te hoor wat seuns sê?" deur Pieter Malan en "JongStemme: Feminis of feminazi" deur Chané Venter het beide betrekking op Vraag 7 en Vraag 8.

Is ons te doof om te hoor wat seuns sê?
Deur: Pieter Malan

My nuwejaarsvoorneme is om minder bevooroordeeld te wees – oper vir nuwe idees en om van ander te leer.

Dit is met hierdie voorneme in gedagte dat ek deesdae hard probeer om jonger huisgenote se liefde vir rap en hip-hop te verstaan. Daarom luister ek en vra uit. Dis moeilik en insiggewend.

So vind ek die afgelope week uit dat die "beste song ooit" 'n nommertjie is met die titel 'No Role Modelz' deur J. Cole. Dit is glo **onbetwisbaar en ongetwyfeld die musiekhoogtepunt** sedert die moderne era ingelui is met Elvis Presley se 'That's All Right Mama'.

Soos die titel 'No Role Modelz' suggereer, gaan dit oor 'n jong rapper se versugting na 'n **betekenisvolle verhouding** en die feit dat 'n fiktiewe TV-karakter sy enigste noemenswaardige **manlike rolmodel** as jong kind was.

Ook is die enigste meisies wat in hom belangstel net dié wat geïnteresseerd was in sy roem en geld.

Dit is 'n **tema wat homself keer op keer herhaal** – veral in Amerikaanse hip-hop. **Wanhoop, verlies, bitterheid en uitsigloosheid**. En **vroue word beskou as losbandig en daarop uit om jou te verneuk en te verneder**.

Daarom begin ek wonder hoekom hierdie musiek meer spreek tot seuns as meisies? Amper twee keer meer seuns luister na hip-hop as meisies alhoewel dié gaping begin krimp. Hip-hop kunstenaars is ook merendeels mans.

Verlede jaar se **matriekuitslae** is bekend gemaak en die uitslae wat seuns betref, is besonder beroerd. **Net 46% van dié wat matriek geslaag het, was seuns. Seuns se kanse om skool te verlaat en matriek te herhaal, is baie groter as meisies.**

Alhoewel die politici groot gewag maak oor jong meisies wat nie hul skoolloopbane voltooi nie, is dit **seuns wat 'n baie groter kans staan om êrens uit die bus uit te val**.

[Verwerk uit *Rapport*, 5 Februarie 2023]

JongStemme: Feminis of feminazi?

Deur: Chané Venter

Feminisme word in die Merriam-Webster woordeboek beskryf as die **bemagtiging van vroue om aan mans gelyk te wees**.

In die VSA het feministiese bewegings radikale slagspreuke soos "MansIsGemors", "My Liggaam My keuse".

Sosiale media gee vandag aan moderne feministe die platforms om te sê wat hulle wil – sonder enige gevolge. Die **ironie** agter die saak is dat dié feministe die ander geslag **stereotipeer en alle mans oor dieselfde kam skeer**.

In Suid-Afrika is daar 'n geweldige probleem met geweld teenoor vroue en kinders, maar hoe geweld teenoor mans hanteer word, behoort ook te verander.

Mans begin voel hulle lyding en mishandeling word ontken, slegs omdat hulle mans is. Die ironie is dat statistieke toon dat 85% van alle slagoffers van moord in Suid-Afrika mans is. Mans is ook 1,8 keer meer geneig om selfmoord te pleeg.

Is feminisme besig is om weg te beweeg van die oorspronklike stryd vir **gelyke regte** en nader te beweeg aan die gegewe titel '**feminazi**'? Is hulle einddoel nie dalk die **onderdrukking van mans** wat net 'n herhaling van die geskiedenis gaan wees nie?

[Verwerk uit *Maroela Media*, 5 Februarie 2020]

VRAAG 7 ARGUMENTBEWOORDING**OPDRAG**

Die bogenoemde artikels toon aan hoe die twee geslagte hulle posisies in die samelewing verskillend ervaar. In die klas ontstaan 'n debat oor die moontlikheid dat die beweging van feminisme seuns/mans ontmagtig.

As klastaak moet elkeen 'n **argumentbewoording** skryf waarin **slegs een standpunt** gedryf word. Laat die vetgedrukte woorde in die leesstukke jou lei in jou argumentbewoording.

BELANGRIK

Die artikels hierbo is opiniestukke. Jy hoef dus nie hiermee saam te stem in jou argument nie.

Skryf jou argumentbewoording in ongeveer **250 woorde**.

[20]**OF****VRAAG 8 REDAKSIONELE KOMMENTAAR**

Die bostaande twee leesstukke moet ook gebruik word om die vraag wat volg te beantwoord.

OPDRAG

Jy het onlangs die bostaande artikels gelees. As redakteur van die **studentetydskrif** *Ons nuwe wêreld* het jy besluit om in jou redakteursbrief 'n mening te gee oor **diskriminasie teenoor beide geslagte uit die perspektief van 'n ervare joernalis**.

BELANGRIK

- Jou redakteursbrief moet **250 woorde** lank wees. Bring die woordtal onder jou skryfstuk aan.
- Gee besondere aandag aan register, styl en toon wat duidelik aantoon dat jy uit 'n meer **volwasse perspektief** skryf.
- Die hoofkwessie moet gedek word, maar jy kan ook na ander (denkbeeldige) verwante artikels in die tydskrif verwys om lesers se aandag daarop te vestig. Jou redakteursbrief moet die teikengroep naamlik, **studente**, teiken.

[20]

40 punte

Totaal: 100 punte